

Vår referens

Miljöenheten
Kulturmiljöfunktionen
Suzanne Pluntke
040/044-25 20 43

Föreslagen byggnadsminnesförklaring av gården Hustofta 3:6, Väsby socken, Höganäs kommun.

Beslut

Länsstyrelsen beslutar om byggnadsminnesförklaring enligt 3 kap 1 § lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, av gården Hustofta 3:6 i Väsby socken, Höganäs kommun.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 kap 2 § KML följande skyddsbestämmelser. Fastigheten Hustofta 3:6 utgör i sin nuvarande sträckning byggnadsminnets skyddsområde.

1. Boningslängan och ekonomilängorna får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör förändras.
2. Ingrepp får inte göras i boningslängans och ekonomilängornas stomme. Byggnadernas planlösning får inte förändras. Ingrepp i eller ändring av fast inredning får inte göras. I boningslängan får väggytor inte övertäckas, övermålas, på annat sätt förändras eller tas bort.
3. Gårdsplan och trädgård får inte ytterligare bebyggas eller till sina karaktärer på annat sätt förändras. Högen med "plockesten" vid infartsvägen får inte flyttas, tas bort eller ändras.
4. Byggnader med gårdsplan och trädgård skall underhållas så att de inte förfaller. Vård och underhållsarbete skall utföras på ett sådant sätt att de kulturhistoriska värdena inte minskar samt med material och metoder som är väl beprövade och anpassade till byggnadernas egenart.
5. Skyddsområdet (se bilaga 2), avgränsat med streckad linje, får inte ytterligare bebyggas, hårdgöras eller på annat sätt väsentligt förändras. Skyddsområdet skall vårdas och skötas så att byggnadsminnets karaktär inte försvakas.

Om det finns särskilda skäl kan Länsstyrelsen lämna tillstånd enligt 3 kap. 14 § KML till att byggnadsminnet ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

2004-10-06 beslutat My
kopierat till KML & BM-reg. A av J

Höganäs - Hustofta

Postadress	Besticksadress	Telefon	Telefax	Postgiro/Bankgiro	E-post	www
205 15 Malmö	Kungsgatan 13	040-25 20 00 vx	040-25 22 70	6 88 11-9	lansstyrelsen@m.lst.se	www.m.lst.se
291 86 Kristianstad	Ö Boulevarden 62 A	044-25 20 00 vx	044-25 22 70	5050-3739		

Kommentarer till skyddsbestämmelserna

Intentionerna med skyddsbestämmelserna är att gården Hustofta 3:6 skall bibehålla sin ursprunglighet för framtiden. Detta innebär att även mindre förändringar som till exempel uppsättning av skyltar och staket eller ändrad markbeläggning kräver Länsstyrelsens tillstånd. I 2 kap 2 § Jordabalken regleras vad som menas med fast inredning. Till fast inredning kan exempelvis räknas golv, innertak, snickerier, spisar, innerdörrar och fönsterfoder. Enligt Jordabalken räknas också till exempel anordningar för utfodring av djur och för mjölkning i ladugårdar som tillhör till byggnad.

Den grönskande trädgården och kullerstensbeläggningen på gårdsplanen är karaktärsskapande och utgör en viktig del i byggnadsminnet. Lös inredning som tillhör gården – gäller bland annat allt möblemang, köksgeråd, korrespondens, jordbruksredskap, en cykel med mera – är av mycket stort värde i sitt sammanhang och därmed av yttersta vikt för byggnaden, men kan inte skyddas enligt KML. Länsstyrelsen vill poängtera värdet av att även den lösa inredningen bevaras för framtiden.

Ändringar som strider mot skyddsbestämmelserna kräver skriftligt tillstånd från Länsstyrelsen. Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillstånd som är skäligen med hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Med ändring avses alla åtgärder som inte är rent underhåll, exempelvis borttagande eller igensättning av fönster- och dörröppningar, nya installationer som ventilationer och rördragning, byte av färgsättning samt ändring av material och färgtyp.

Länsstyrelsen vill påpeka att utförandet i sig, inte bara utseendet på den utförda insatsen, är en stor del av ett byggnadsminnets kulturhistoriska värde, varför såväl material som utförande måste anpassas till husen. Alla eventuella tillägg måste vara reversibla. Länsstyrelsen ger råd och upplysningar om lämpliga vård- och underhållsåtgärder.

Redogörelse för ärendet

Sedan fråga väckts att förklara gården Hustofta 3:6 för byggnadsminne har meddelande om detta sänts till fastighetsregistermyndigheten den 21 juni 1979. Underlag till byggnadsminnesförklaring har tagits fram av Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne. Lagfarnes ägare, Kullens hembygdsförening, har den 1 september 2004 godkänt föreslagna skyddsbestämmelser.

Gården Hustofta 3:6 ligger utanför område av riksintresse för kulturmiljövården. I den lokala kulturmiljöplanen *Kulturmiljöer på Kullahalvön* (1993) utpekas gården som enstaka objekt av stort kulturhistoriskt värde.

Historik och byggnadsbeskrivning

Byn Hustofta ligger i det öppna, svagt kuperade odlingslandskapet cirka två kilometer öster om Höganäs. Bebyggelsen ligger huvudsakligen längs den gamla Prästavägen mellan Väsby och Viken. Vid enskiftet 1826-28 fanns fem gårdar i Hustofta, samtliga ligger kvar på östra sidan av Prästavägen. Byggnadsbeståndet på gårdarna har däremot förändrats och ett tiotal bostadshus har tillkommit längs vägen.

Gården Hustofta 3:6 var en utpräglad släktgård och gick inom samma släkt mellan åren 1717 och 1978, då den av systrarna Maria och Anna Andersson testamentarades till Kullens hembygdsförening. Arealmässigt var Hustofta 3:6 med sina 27 hektar den största gården i Hustofta. 1941 avstyckades all jordbruksmark från gården.

Hustofta 3:6 är en fyrkantig, i det närmaste helt slutet, gårdsanläggning med boningslängan i norr, stallänga med gadeport i väster, logglänga i söder och brygg-huslänga med vångaport i öster. Alldeles utanför gadeporten ligger en hög med "plockesten". Den har inslag av skärvad sten och berättar om den tid när vägunderhållet ålåg de olika gårdarna. Större delen av gårdsplanen är i likhet med gade- och vångaporten belagd med kullersten. Framför boningslängan finns gårdens brunn. Kommunalt vatten drogs in 1956. Telefon installerades redan 1918, men elektricitet först 1966 och då bara i köket, Folkastuan och Telefonrummet.

Boningslängan är en våning hög och förhållandevis bred, uppförd 1884 i korsvirkesteknik med lersten i facken och klädd med locklistpanel. På baksidan, ut mot trädgården, finns en inglasad veranda, sannolikt tillkommen kring sekelskiftet 1900. Vinden är oinredd och på sadeltaket ligger vass.

Norr om boningslängan finns trädgården, som bestod av köks- och prydnadsträdgård. Trädgården ligger avskild från gårdsplanen och är genom en häck även avskild från omgivande åker. Åtminstone prydnadsträdgården fungerade troligen som ett extra "finrum". Köksträdgården är numera igenlagd medan prydnadsträdgårdens symmetriska plan ännu lätt går att urskilja. Gångar omsluter ett par gräsbevuxna, njurformade partier, ett på vardera sidan av den öppna planen omedelbart framför verandan. Planen och gångarna är belagda med singel. I trädgården finns även en del fruktträd.

Ekonomilängorna är uppförda under perioden 1790 till 1884. Byggnaderna är uppförda i korsvirke och regelverk. I stallängan finns en äldre drängkammare, som visar hur man i slutet av 1800-talet skilde på folk och få, samt häst- och kostall och hönshus. Stallängan var ursprungligen cirka sex meter längre och sammanbyggd med loglängan, men kortades i början av 1950-talet. Samtidigt revs ett fristående svinhus alldeles väster om stallet. Denna del av stallet var liksom svinhuset i mycket dåligt skick. Loglängan är uppförd i korsvirke och har sadeltak täckt med vass. Byggnaden restaurerades 1978-80, då den försågs med ny takstol, vissa fack murades om, delvis med återanvänt tegel, och portar nytillverkades. Brygghuslängan inrymmer loge, bryggghus och undantag, på 1920-talet ändrad till drängkammare. Längan är byggd i korsvirke och restaurerades 1998 då gaveln mot sydväst murades upp på nytt, två takbjälkar ersattes och en del virke byttes. I norr är brygghuslängan sammanbyggd med ett litet utedass – det enda bevarade på gården. Nära loglängans sydöstra gavel fanns ytterligare ett dass, men det revs i början av 1980-talet. Ekonomibygnaderna har inte anpassats till 1900-talets jordbruksmaskiner; troligen mekaniserades aldrig jordbruket på Hustofta 3:6 i nämnvärd omfattning.

För en mer fyllig byggnadsbeskrivning och historik se Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skånes rapport *Hustofta kulturhistorisk dokumentation, 2003* (rapport 2003:123).

Motivering

Hustofta 3:6 är en mycket väl sammanhållen gårdsmiljö med såväl ekonomilängor, bostadshus, torrdass, gårdsplan och trädgård. Det finns ett stort värde i att kunna följa gårdens utveckling gällande byggnadsskick, jordbruk samt sociala och ekonomiska förhållanden.

Boningslängan är ett gott exempel på hur den skånska gården förändrades under 1800-talet. Byggnadskroppen blir bredare, rumsfördelningen alltmer funktionellt och socialt differentierad. I Hustofta 3:6 har i det närmaste två tredjedelar av boningslängan en representativ karaktär, vilket visar hur man på landsbygden anammade stadens representativa ideal allt mer. Planlösningen är huvudsakligen oförändrad sedan byggnadstiden.

Ekonomilängorna är både till form och till byggnadsskick representativa i förhållande till andra, samtida gårdar på Kullahalvön. Byggnaderna visar på det jordbruk som bedrevs, om graden av självhushållning och djurhållningen. Jordbruket mekaniserades inte på Hustofta 3:6, ekonomilängorna har aldrig sett en traktor, än mindre en skördetröska.

I boningslängan finns en mindre pigkammare och bryggghuslängan inrymmer en drängkammare i det tidigare undantaget. Drängkammaren låg före 1928 i stallet, men flyttades i samband med att det lagstiftades om att tjänstefolk måste ha tillgång till eldstad. Gårdsmiljön ger en bild av förhållandet mellan husbonde och tjänstefolk, av gårdsfolkets vardag och hur levnadsvillkoren förändrades.

Gården var först i trakten med att odla sockerbeter och redan 1918 installerades telefon, vilket var tidigt. Det så kallade telefonrummet visar att gården var välbärgad och att man var "framåt" när det gällde nymodigheter. Fyra år senare dog ägaren, Emil Andersson, och gården brukades därefter av änkan och döttrarna, som valde att inte fortsätta moderniseringen av gården. Mycket fick vara "som det alltid varit". Denna omställning i förhållningssätt gör att gården konserverats i ett tillstånd från cirka 1920-tal.

Boningslängan har en intakt interiör med inventarier från systrarna Andersson, som var de sista bosatta på gården. Det finns god dokumentation av gården, bland annat foton från vardagslivet på 1900-talets början tagna av en av systrarna. Inventarier och foton gör det lättare att förmedla gårdens historia och ökar dess upplevelsevärde.

Av 3 kap 1 § KML framgår att en byggnad som genom sitt kulturhistoriska värde är synnerligen märklig får förklaras som byggnadsminne. Länsstyrelsen anser att gården Hustofta 3:6 i Höganäs kommun har ett sådant kulturhistoriskt värde att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad.

Detta beslut kan överklagas till länsrätten i Skåne län, se nedan.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsöverdirektör Lise-Lotte Reiter, bebyggelseantikvarie Suzanne Pluntke och länsantikvarie Thomas Romberg, föredragande.

Lise-Lotte Reiter

Thomas Romberg

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Situationsplan med skyddsområdesgränser

Sändlista

Höganäs kommun

Höganäs kommun, stadsantikvarie Henrik Ranby

Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne

Riksantikvarieämbetet

Lantmäterimyndigheten i Skåne län, Box 505 90, 202 15 Malmö

Kulturmiljö

Hur man överklagar

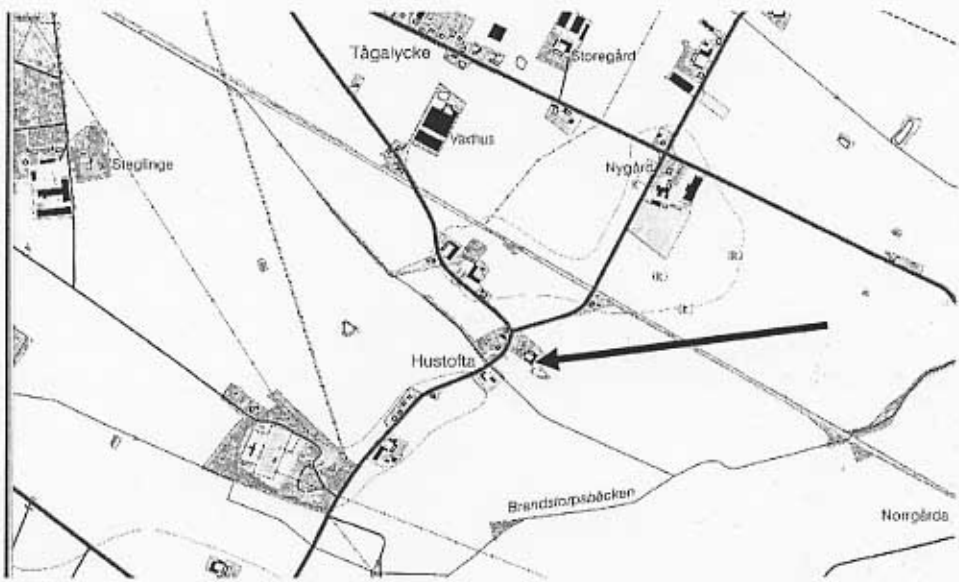
Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till Länsrätten i Skåne län. ***Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.***

Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet skall ändras.

Skrivelsen skall undertecknas. Uppge också adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning så bör Ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande ***inom tre veckor från den dag Ni fick del av beslutet.*** Är klaganden part som företräder det allmänna skall överklagandet ha kommit in ***inom tre veckor från den dag beslutet meddelandes.*** ***Annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.***

Behöver Ni veta mera om hur Ni skall göra kan Ni kontakta Länsstyrelsen, tel 040- 25 20 00 (växel).

Hustofta 3:6, Väsby socken, Höganäs kommun, Skåne län.

Hustofta 3:6, Väsby socken, Höganäs kommun, Skåne län.